

ביאורים לפרקי אבות

יד הוא היה אומר: חביב אדם שנברא בצלם^א, חבה יתרה נודעת לו, שנברא בצלם, שנאמר: כי בצלם אלהים עשה את האדם. חביבין ישראל שנבראו בנים למקום, חבה יתרה נודעת להם, שנבראו בנים למקום, שנאמר: בנים אתם לה' אלהיכם. חביבין ישראל שנתן להם בלי חמדה, חבה יתרה נודעת להם, שנתן להם בלי חמדה^ב, שנאמר: כי לקח טוב נתתי לכם, תורתו אל תעזבו:

ת"א: א) בראשית טו. ב) דברים יד א. ג) משלי ד ב.

~ פירוש ר"ע מברטנורא ~

לו, חבה גלויה ומפורסמת, שלא בלבד אהבה מסתרת היה לו למקום בריוף הוא עם האדם אלא אף חבה גלויה וידועה לכל: שנאמר כי לקח טוב. כל מעשה בראשית שנאמר בו ויבא אלהים כי טוב, לא נברא אלא בשביל התורה שנקראת לקח, כמה דאת אמר (דברים לב) יצרף כמטר לקחי:

חבה יתרה נודעת לו. רמב"ם פרש, חבה יתרה הראה הקדוש בריוף הוא לאדם שהודיעו ואמר לו ראה שבקראתיך בצלם, שהמטיב לחברו ומודיעו הטובה שעשה עמו, מראה חבה יתרה יותר משאלו הטיב עמו ואינו חשוב בעיניו להודיעו הטובה שעשה עמו. ויש לפרש, חבה יתרה נודעת

~ עיקר תוספות יו"ט ~

א) בלי חמדה. היא התורה שנקראת חמדה. שנאמר תורת ה' תמימה, וכתוב בתורה (תהלים ט) הנחמדים מזהב וגו'. מדרש שמואל. ועין תוספות יום טוב: (עיקר תו"ט).

ב) חביב אדם כו'. לכן משל עליו לעשות רצון קונו. רש"י. ובכל אדם אמר רבי עקיבא, וכמו שהוא הראיה שפמנו הביא שהוא נאמר לבני נח ולא לבני ישראל לבדם. ועין תוספות יום טוב שהאר"י:

~ משיחת ש"פ במדבר ה'תנשא" ~

... יעדער איד זאל צוגעבן אַ חידוש – בכמות ובאיכות – אין לימוד התורה, סיי אין די שיעורים כלליים השווים לכל נפש, כולל ובמיוחד בזמנים אלו – אין אמירת פרקי אבות בכל שבתות הקיץ, ומה טוב – אז מ'זאל לערנען איין משנה (אדער עטלעכע משניות) בעיון, בהבנה והשגה ...

(ספר השיחות תנשא"א עמ' 560)

רבי אומר . . .

ביאור מתורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שי"ו

יד) חביב אדם שנברא בצלם

יש גם הענין של „חיבה יתרה נודעת לו“.
ויש להעיר ממאמר המשנה: „איזהו
חכם . . . גבור . . . עשיר . . . מכובד“, שעל
ידי קיום התנאים במשנה (חכם – הלומד
מכל אדם וכיוצא בזה) נתגלה אצלו
מעלתו.¹

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר,
שכשם שאדם צריך לדעת חסרונותיו,
כדי שיתקנם, כן עליו לדעת את
מעלותיו, כדי לנצל אותן במילואן. ויש
לומר מקור לזה בדברי משנתנו, שנוסף
על החיבה בעצם המעלה שנברא בצלם,

(1) היום יום כ"ו חשוון (מאגרות קודש אדמו"ר הרי"צ ח"ד עמ' תסח). (2) להלן רפ"ד. (3) ספה"ש תשי"ח ח"ב עמ' 537.

חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חיבה יתירה נודעת להם שניתן להם
כלי חמדה

בכחם לברר ולזכך את חשך העולם
ולהפכו לדירה לו יתברך. ולכן נקראת
התורה „כלי חמדה“, במשמעות של
תענוג, כי על ידה נשלמת הכוונה
ד„נתאוה הקב"ה וכו"ו. והיא נקראת
„כלי חמדה“, משום שענינה להפוך
את העולם ל„כלי“ שבו ועל ידו תבצע
הכוונה העליונה. ועל שם מטרתה זו
נקראת גם התורה „כלי חמדה“.

והרי הסבר נוסף לזה שהתורה
נקראת בשם „כלי“: רז"ל אמרו: שהתורה
היא „כלי אומנתו של הקב"ה“. וכשם
שהאומן משתמש בכליו בכדי לתקן,
כך גם ענינה של התורה הוא לתקן,
ומארוז² „בראתי יצר הרע בראתי לו
תורה תבלין“, כלומר, כשם שהתבלין
הופך מאכלים חריפים וחמוצים שיהיו
מעדנים להשיב הנפש, כך גם התורה
הופכת את היצר הרע לטוב. ועל ידי זה
מתבצעת הכוונה ד„דירה בתחתונים“ –
כלי חמדה.³

השאלות במשנתנו: א. הכפל „חביבין
ישראל . . . חיבה יתירה נודעת להם כו"ו.
ולכאורה הול"ל רק „חיבה יתירה נודעת
להם לישראל שניתן להם כלי חמדה“.
ב. הדיוק „כלי חמדה“.

והביאור בזה:

חביבין ישראל שניתן להם כלי
חמדה – הכוונה לחיבות שבאה כתוצאה
מכך שניתנה להם התורה – „חביבין
ישראל (משום) שניתן להם כלי חמדה“.

חיבה יתירה נודעת להם שניתן להם
כלי חמדה – הכוונה לחיבה העצמית
שהיא הסבה לנתינת התורה לישראל
דוקא – „חיבה יתירה נודעת להם
(ומשום כך) ניתן להם כלי חמדה“.

ולכן נקראת התורה כאן „כלי
חמדה“. דהנה ידוע שכוונת הבריאה
היא „נתאוה הקב"ה להיות לו דירה
בתחתונים“, ולכן ניתנה התורה, בכדי
שעל ידה ייעשה העולם דירה לו יתברך.
ולכן ניתנה התורה לישראל, כי רק הם

(1) תנחומא נשא טז. (2) ב"ר ר"פ בראשית. וראה רש"י כאן. (3) קידושין ל, ב. (4) משיחת ש"פ שלח תשל"ו

על פי רשימת השומעים בלבד.

